

L'aprenentatge de l'anglès a través de l'educació física: el programa 'Mou-te i aprèn'

Josep Coral i Mateu*

Resum

L'objecte d'estudi d'aquest article és la relació entre l'educació física i l'aprenentatge de la llengua anglesa, per mitjà de l'enfocament educatiu AICLE (CLIL, en anglès), concretat en el programa *Mou-te i aprèn*. Pel que fa a l'educació física es fonamenta en la metodologia d'instrucció directa: global pura, anàlisi progressiu i anàlisi seqüencial, complementada amb estratègies d'aprenentatge cooperatiu. L'educació física és una forma diferent i excel·lent d'aprendre la llengua. La combinació de les diferents metodologies i tècniques són molt efectives per millorar alhora el llenguatge, la motricitat i la salut.

Paraules clau

innovació, recerca, educació física, llengua anglesa, motivació, AICLE

Recepció de l'original: 17 de març de 2010

Acceptació de l'article: 20 de juliol de 2010

Justificació¹

Quan acaben l'etapa primària, l'alumnat de sisè presenta grans dificultats per comunicar-se en la llengua anglesa tot i haver iniciat el seu aprenentatge al primer curs de l'ensenyament primari. En l'actualitat, un coneixement funcional de la llengua anglesa és un factor molt important ja que pot condicionar el futur sociolaboral dels estudiants i augmentar la desigualtat d'oportunitats. Es té la percepció que les metodologies tradicionals desenvolupades a l'aula no són suficients i no s'assoleixen els resultats esperats.

El fet és que la comprensió i, per extensió, l'expressió oral és baixa, i així ho demostraven els resultats obtinguts en les proves de competències bàsiques del curs 2006-2007. Les dades que es refereixen a la competència de l'àmbit lingüístic en llengua anglesa aboquen uns resultats inferiors als que mostren la població de referència catalana (Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, 2007, p.11).

En aquest context, l'alumnat que arriba a l'ensenyament secundari no té, en general, la capacitat de comunicar-se oralment de forma funcional en llengua anglesa. Les causes són diverses. Entre elles cal dir que la motivació a l'aula d'anglès decreix a mesura que augmenten les diferències entre les capacitats reals de l'alumnat i els continguts curriculars. Factors tan importants com la utilitat i contextualització dels aprenentatges també hi tenen molt a veure. Finalment és conegut que la quantitat i

(*) Mestre especialista d'Educació Física de l'Escola Pau Boada de Vilafranca del Penedès. Llicenciat en Ciències de l'Educació. Certificat d'Aptitud E.O.I. (B2 marc comú de referència europeu per les llengües). Està vinculat al grup de recerca d'Educació Física i Esports de la Facultat de Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona. Programa incorporat al Pla Experimental de Llengües Estrangeres del Departament d'Educació. Premi a la innovació educativa en el V Congrés Internacional d'Educació Física, Barcelona 2010. Adreça electrònica: jcoral@xtec.cat

(1) Aquest article és fruit d'una llicència d'estudis concedida pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya el curs 2007-2008.

la qualitat d'exposició a la llengua és determinant (Coral, 2008a, annex 2, p. 25). L'experimentació d'un programa d'aprenentatge integrat de continguts d'educació física amb la llengua anglesa com a vehicle de comunicació és una proposta que vol ajudar a resoldre aquest problema.

Amb anterioritat, vam dur a terme una recerca de les experiències prèvies publicades en aquesta temàtica i es va constatar que la bibliografia sobre aprenentatge integrat d'educació física i llengua anglesa no era massa abundant. Els documents analitzats són prou diversos. Uns consisteixen en investigacions experimentals (Hewit i Linares, 1998-1999), d'altres en transcripcions d'experiències docents (Montañez, Mariscal i López, 2002). També hi trobem produccions realitzades en llicències d'estudis del Departament d'Educació (Massana, 2007; Reñé, 2006) i publicacions universitàries (Universitat Pública de Navarra, 1997). Especialment interessants són les aportacions en l'àmbit anglosaxó (Mohnsen, 2003; De Courcy, 2002). El punt comú és l'interès generalitzat per la interdisciplinarietat. Són significatius els resultats de l'estudi empíric sobre l'ensenyament-aprenentatge en infants anomenat *Programa de Inglés con Actividad Motriz* (Hewit i Linares, 1998-1999). En aquest cas, els autors adapten l'ús del TPR (*Total Physical Response*, tècnica utilitzada en l'ensenyament de les llengües estrangeres) a les necessitats de l'escola primària i certifiquen un rendiment acadèmic superior en el grup experimental de l'estudi.

Les cites textuais que apareixen en el text s'expressen en l'idioma original de la publicació que es comenta. El català, el castellà i l'anglès són els tres idiomes de les fonts bibliogràfiques utilitzades.

El programa integrat 'Mou-te i aprèn'

Aquesta experiència innovadora es va iniciar el curs 2007-2008 a través d'una llicència d'estudis concedida pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, vinculada a una recerca recolzada per la Facultat de Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona, emmarcada en el grup de recerca Educació Física i Esports, del Departament de Didàctica de l'Expressió Musical i Corporal de la mateixa facultat.

El programa resultant, anomenat *Mou-te i aprèn* (Coral, 2008a), forma part de l'oferta del Pràcticum dels estudiants d'últim any de mestres especialistes en educació física, estudis de grau, de màster i Erasmus de la facultat. Actualment i donat els bons resultats aconseguits, s'aplica al cicle superior d'educació primària de l'escola Pau Boada, de Vilafranca del Penedès.

El programa ha estat admès en el Pla Experimental de Llengües Estrangeres del Departament d'Educació i es garanteix la seva aplicació en el període 2009-2012. Desenvolupa les competències bàsiques (Departament d'Educació, 2007) a través de la integració de coneixements, la funcionalitat dels aprenentatges i l'autonomia personal.

Objectiu

El principal objectiu del programa és el de millorar significativament la capacitat comunicativa oral en anglès de l'alumnat del cicle superior de primària a través de l'aprenentatge integrat de continguts d'educació física i llengua anglesa.

Les dimensions que es treballen són l'educació física i la llengua anglesa on hi intervenen les variables de contingut, de comunicació i de motivació. Els indicadors de resultats són la millora significativa de la comprensió i de l'expressió oral en llengua anglesa.

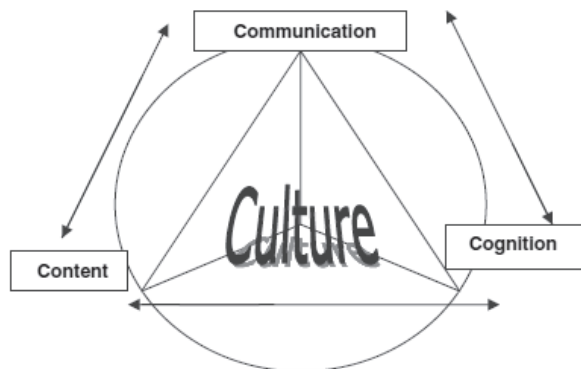
Fonamentació teòrica

L'enfocament educatiu AICLE

Hi ha un creixent interès en el context escolar europeu en aquest enfocament educatiu, tant per al tractament de llengües minoritàries com per a l'aprenentatge de llengües estrangeres en un marc lingüístic europeu plurilingüe, fonamental per al desenvolupament de la ciutadania europea.

L'expressió «Aprentatge Integrat de Continguts i Llengua Estrangera» (AICLE) fa referència a l'ensenyament de qualsevol matèria no lingüística utilitzant com a llengua vehicular un idioma estranger o una nova llengua meta. Els principis AICLE (o CLIL que correspon a la definició anglesa: *Content and Language Integrated Learning*) proposen un equilibri entre els aprenentatges dels continguts que es fan i els de l'idioma en què s'imparteixen. Es fonamenta en una major qualitat i quantitat de l'exposició de l'alumnat al nou idioma. Sota el paraigües CLIL hi podem trobar diverses variacions. La que aquí es tracta es fonamenta en els 4C Framework (Figura 1) on els continguts a desenvolupar, la llengua a aprendre, les actituds a treballar i els aspectes cognitius es fonen en un tot (Coyle, 2006, p. 14). Val a dir que aquest és el model pel qual ha optat el Departament d'Educació.

Figura 1. 4C Framework

In summary, the 4Cs Framework provides an approach to mapping out a CLIL curriculum, module o series of lessons, based on theoretical principles which integrate learning and language learning to maximize potential at any level and any age. (Coyle, 2006, p. 15)

Aquest marc teòric proporciona un enfocament per elaborar programes, unitats i sessions integrant els continguts i el llenguatge a aprendre maximitzant el potencial del programa a qualsevol nivell i a qualsevol edat.

In the language class the four skills (reading, listening, speaking and writing) are part of the end product and are also a tool for introducing new language and practicing and checking linguistic knowledge. In the content classroom the four skills area are means of learning new information and displaying an understanding of the subject being taught. (Deller i Price, 2007, p. 6)

Hi ha diferències fonamentals en l'ús del llenguatge que es fa a l'aula ordinària de llengua estrangera i en una aula d'aprenentatge lingüístic a través dels continguts. A l'aula de llengua, les quatre habilitats (llegir, escoltar, parlar i escriure) són part del procés i del producte final. A l'aula integrada, les habilitats lingüístiques són un recurs per aprendre nova informació i mostrar una comprensió dels continguts que s'ensenyen.

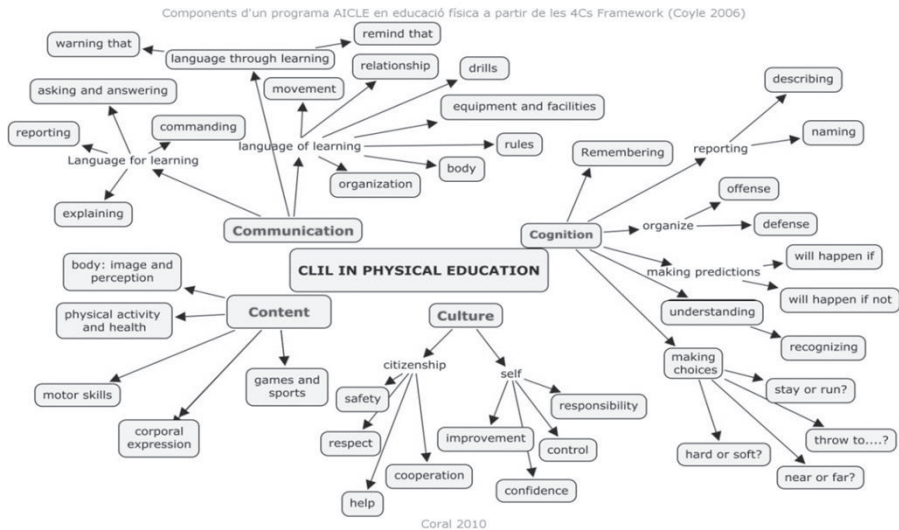
Imagine learning to play a musical instrument such as a piano without being able to touch the keyboard. Consider learning football without the opportunity to kick a ball yourself. To learn how to master a musical instrument, or a football, requires that we gain both knowledge and skill simultaneously. In other words, we learn effectively by experiencing both learning about the instrument, and having hands-on practice at using instrument, at the same time. This is as true of music and football as of language. (Marsh, 2000, p. 6)

En aquesta cita l'autor equipara els aprenentatges esportius i els de la música amb els de llenguatge. Afirmar que de la mateixa manera que no es pot aprendre un esport o tocar un instrument musical sense poder practicar-lo tampoc es pot aprendre una llengua sense usar-la. S'aprèn l'idioma fent-lo servir de forma real.

Aspectes metodològics

El programa integrat d'aprenentatge és una proposta amb voluntat de canvi. Vol formar part de l'educació física de qualitat que dona resposta a tots els aspectes relacionats amb el nou marc competencial comentats en l'apartat anterior. Els components en què es fonamenta el programa són quatre (Figura 2): contingut, comunicació, cognició i cultura.

Figura 2. Components del programa AICLE/CLIL en educació física

El continguts estan organitzats en cinc blocs:

1. El cos: imatge i percepció.
2. Activitat física i salut.
3. Habilitats motrius.
4. Expressió corporal.
5. Jocs i esports.

La comunicació s'estructura al voltant de tres àmbits:

- El llenguatge de l'aprenentatge (*language of learning*). Aquell que és inherent als continguts. Implica l'anàlisi del contingut, el vocabulari, i les estructures utilitzades.
- El llenguatge per l'aprenentatge (*language for learning*). El llenguatge necessari per la realització de les tasques i la gestió del grup. Implica les habilitats cognitives.
- El llenguatge que sorgeix en els moments de l'aprenentatge (*language through learning*). És aquell que no és previst a l'activitat, que apareix de forma espontània. Comporta l'ús social de la llengua per gestionar la resolució dels dubtes. Fa ús de la imaginació i la creativitat.

La cognició es fonamenta en la utilització de les habilitats cognitives per arribar a la formació de conceptes i a la construcció del coneixement. Parteix de la comprensió per assolir la capacitat d'organitzar el propi pensament, prendre decisions, fer prediccions, avaluar i crear.

La cultura es construeix a partir del coneixement d'un mateix, l'autoestima, la capacitat d'autocrítica i de millora per avançar cap a unes actituds ciutadanes responsables i democràtiques basades en el respecte, la cooperació i les relacions interculturals.

La metodologia que s'utilitza en el procés d'ensenyament/aprenentatge

En educació física s'utilitza la metodologia d'instrucció directa (Sánchez Bañuelos, 1990), fent servir diferents variants com són la global pura, l'anàlisi seqüencial i l'anàlisi progressiu complementades amb estratègies d'aprenentatge cooperatiu que afavoreixen l'intercanvi d'idees entre iguals (Graham, 2008, p. 110). En referència als estils d'ensenyament (Mosston i Ahsworth, 1986), s'utilitza el manament directe, l'assignació de tasques, l'ensenyament recíproc i el d'inclusió.

L'ensenyament recíproc permet el treball per parelles o en petit grup on l'ús de targetes de treball (*flashcards*) resulten molt adequades per incentivar l'expressió oral. Les activitats recíproques ajuden a millorar l'aprenentatge de tots els participants. Els avaluats es veuen obligats a fixar el pensament examinant-lo curosament en tots els aspectes (com ho faig?) i els avaluadors a reflexionar sobre l'estructura del pensament del company/a (com ho fa?). En aquest punt cal considerar l'enorme importància que pren la motivació per l'aprenentatge i l'interès manifestat pels participants per ajudar i deixar-se ajudar.

En el d'inclusió, l'activitat es presenta en diferents nivells de dificultat. Cada participant escull el nivell on vol treballar i en base a la seva pròpia valoració canvia o no. El docent corregeix i orienta la tasca però no assigna el nivell. Són processos que afavoreixen l'autoregulació dels aprenentatges.

En la llengua anglesa s'aplica l'enfocament educatiu CLIL ja esmentat. Les tècniques d'ensenyament de la llengua anglesa utilitzades són el Total Physical Response conegut amb les sigles TPR (Asher, 1982) i el Communicative Approach (Galloway, 1993).

El TPR es basa en la idea que la comprensió auditiva ha de ser desenvolupada en la seva totalitat abans de la parla. Aquest enfocament afirma que l'aprenentatge de la llengua es pot dinamitzar si el professor estimula el sistema cinestèsic-sensorial que depèn de l'hemisferi dret, integrant la instrucció oral i el moviment corporal.

Els avantatges del TPR són:

- una ràpida comprensió del nou llenguatge,
- retenció de l'aprenentatge a llarg termini,
- absència d'estrès tant per l'alumnat com per al professorat.

El principi d'aplicació és simple d'entendre però requereix de l'habilitat del professorat perquè sigui efectiva, i recomana una sèrie d'estratègies. Una d'aquestes és l'ús de la forma imperativa del llenguatge que permet donar instruccions curtes, fàcils d'executar i d'associar. En cap cas s'ha de forçar a parlar en la nova llengua als estudiants, primer ha de ser interioritzada. El professorat haurà de decidir el moment adequat per fomentar la resposta oral en la nova llengua.

En el programa *Mou-te i aprèn* el TPR s'utilitza de forma conjunta amb els estils d'ensenyament del manament directe i l'ensenyament recíproc. En aquest cas les activitats són analítiques, ja siguin presentades de forma progressiva o seqüencial, que es poden dur a terme mitjançant instruccions curtes i senzilles.

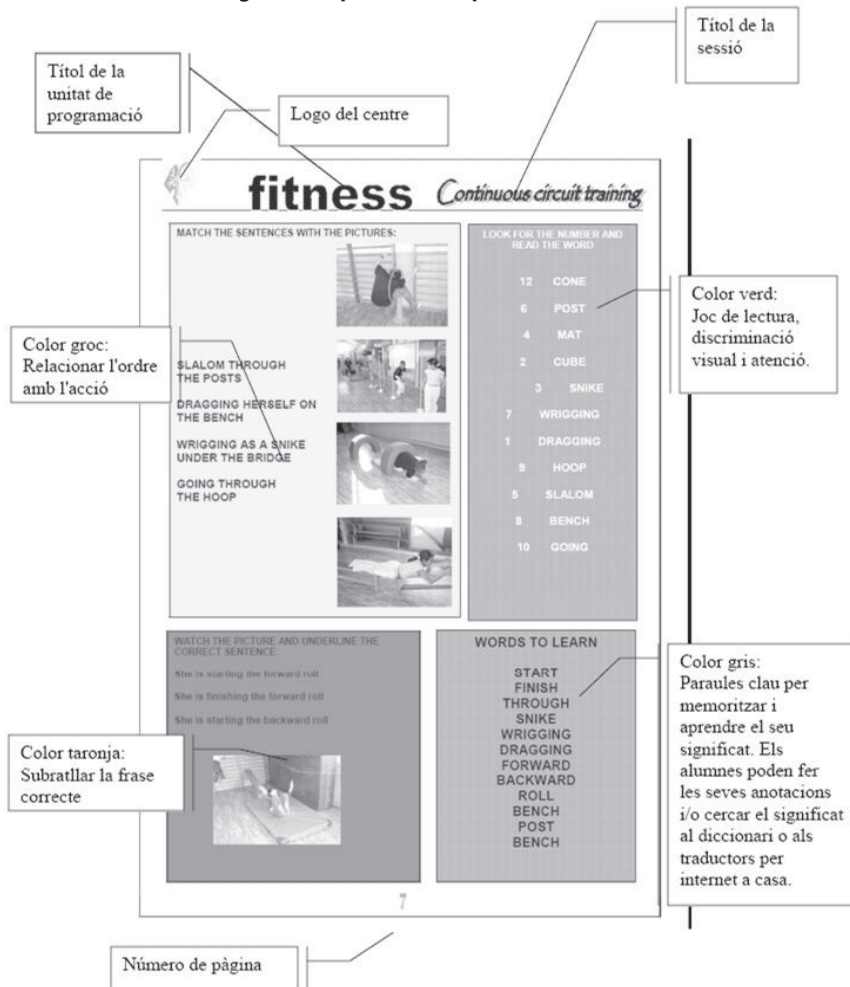
El Communicative Approach parteix de la necessitat de comunicació en situacions reals de la vida dels estudiants a través d'una orientació molt més global. Els jocs o altres activitats motrius presentades de forma lúdica són excel·lents exemples de situacions reals i motivadores. Hi ha un èmfasi en la comunicació per sobre de la correcció. Fer-se entendre és la prioritat, la correcció gramatical ve més tard. Així, en les activitats que requereixen d'un discurs més ampli on s'utilitza l'estil de l'assignació de tasques, el d'inclusió i les activitats cooperatives són presentades conjuntament amb el Communicative Approach.

En els fulls diaris de sessions d'educació física s'inclou una guia de comunicació en llengua anglesa (Coral, 2008a) seqüenciada d'acord amb els continguts de la sessió. Està redactada d'una forma progressiva i simple i incorpora aquells grups de paraules, expressions i estructures marcats com a objectius de llenguatge. Les mateixes paraules clau i les expressions objecte d'aprenentatge formen part del cos de treball del quadern de suport.

El quadern de suport 'Workbook'

El quadern de suport (Coral, 2008b) té diverses funcions: facilita l'avaluació inicial o diagnòstica, recolza l'avaluació formativa i permet refermar els aprenentatges aconseguits.

Figura 3. El quadern de suport o workbook

L'aprenentatge de l'anglès a través de l'educació física al programa 'Mou-te i aprèn'

S'utilitza al final de cada sessió, excepte en les sessions d'avaluació inicial. Està concebut per fer activitats dinàmiques de curta durada a qualsevol espai del centre (pista poliesportiva, porxos, gimnàs, etc.). Està elaborat amb imatges captades dels propis alumnes mentre fan activitats físiques durant la sessió i que compten amb la pertinent autorització d'ús.

La seva immediatesa, el poc temps que transcorre entre la vivència acció-llenguatge i la relació de les imatges amb les frases faciliten la consolidació del treball dut a terme.

Les aportacions a les competències bàsiques

El context educatiu actual està marcat pel desplegament del nou currículum d'Educació Primària on les competències bàsiques es situen com a marc de referència curricular. Ser competent «implica utilitzar de manera efectiva coneixements, habilitats i actituds en contextos diferents» (Departament d'Educació, 2007, p. 14).

Aquesta orientació de l'acció educativa modifica la concepció tradicional de les àrees de coneixement. De l'atomització de l'ensenyament per assignatures on l'objectiu central era l'assoliment de les capacitats directament relacionades amb l'àrea es passa a una convergència de les diferents matèries sobre les diverses competències. Totes les àrees contribueixen a les competències i, a la vegada, cada competència es nodreix de les seves aportacions.

Les informacions obtingudes en la informació bibliogràfica esmentada i en els treballs previs (Coral, 2008a, p. 32-35) avalen l'ús de les activitats físiques per millorar els aprenentatges lingüístics i mostren que la metodologia emprada serà fonamental.

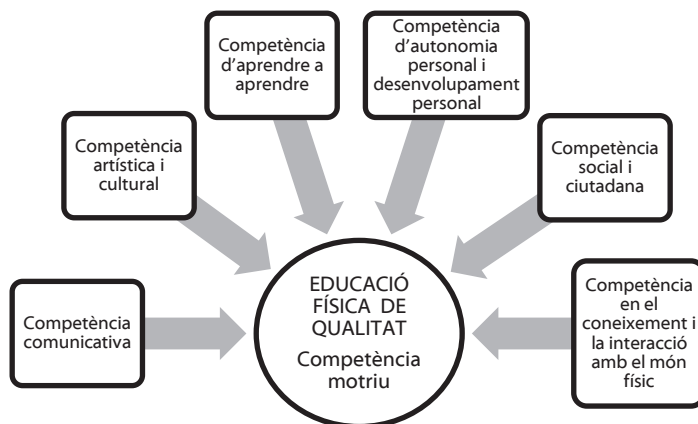
El primer pas que ens caldrà fer serà que els continguts d'aprenentatge siguin funcionals. [...] Les característiques de les competències són:

1. La seva funcionalitat.
2. La complexitat de la situació en què s'ha d'aplicar.
3. El seu caràcter procedimental. Les competències són procediments de procediments.

S'aprèn a ballar ballant, i tenint un model que ens ho expliqui. Un cop tenim el model ho hem d'exercitar. Quan estem ballant, estem pensant en els passos que faig, en la posició del cos ... reflexiono sobre el propi procés. Però cadascú necessita un ritme d'aprenentatge. Com ho podem fer a l'aula?

La teoria és imprescindible, però és amb el seu ús on es troba tota la seva potencialitat. (Zabala, 2008)

Figura 4. Les aportacions de l'educació física de qualitat a les competències bàsiques

Aquest punt de vista exigeix en primer lloc un canvi de visió en l'enfocament metodològic de l'ensenyament-aprenentatge de les diferents àrees i en segon lloc una bona coordinació de les activitats escolars de totes les àrees curriculars.

L'adaptació metodològica de l'educació física a les exigències de funcionalitat dels aprenentatges del currículum competencial, suposa una oportunitat per refermar la transversalitat dels aprenentatges i fer veure a la comunitat educativa i a la societat el gran impacte que pot tenir en l'assoliment de les diferents competències. És un plantejament qualitatiu de l'educació física, aporta una visió globalitzada de l'aprenentatge i es desenvolupa a través del moviment, a partir de la motricitat humana i de la motivació per l'aprenentatge. El programa integrat d'aprenentatge de continguts d'educació física i llenguatge aporta:

- *Competència comunicativa lingüística.* Comunicació verbal. La capacitat de comunicar-se oralment (conversar, escoltar, expressar-se i llegir) en qualsevol llengua. Una educació física de qualitat farà explícit en la seva planificació els objectius i continguts lingüístics que desenvoluparà amb intencionalitat i quines estratègies metodològiques utilitzarà per garantir una aplicació efectiva.

La competència comunicativa és la base de tots els aprenentatges i és responsabilitat compartida entre totes les àrees. (Departament d'Educació, 2009, p. 18)

Les dimensions comunicatives de parlar i conversar, escoltar i comprendre, llegir i comprendre són els components de comunicació verbal que estaran presents en totes les sessions d'educació física integrada en llengua anglesa. L'ús funcional de la llengua és l'objectiu comunicatiu d'un programa AICLE.

- *Competència artística i cultural.* Capacitats expressives i de comunicació del llenguatge corporal. El coneixement de les manifestacions artístiques produïdes a través del cos i la producció d'obres pròpies mitjançant el modelatge i la creativitat.

Dancers communicate through movement. As the painter communicates with paint and the musician with a violin, the dancer communicates with her/his instrument, the body. (Obery, 2005, p. 1)

- *Competència d'autonomia i desenvolupament personal.* Coneixement de si mateix, la capacitat d'incrementar la pròpia autoestima, el control de les emocions, aprendre de les errades i aprendre a valorar i assumir riscos.

El desenvolupament personal esdevé una competència central de l'àrea que s'assoleix amb el treball i cura del propi cos i la motricitat, al mateix temps que es reflexiona sobre el sentit i els efectes de l'activitat física, assumint actituds i valors adequats a la gestió del cos i la conducta motriu. (Departament d'Educació, 2009, p. 116)

A l'educació física, qualitat significa ajudar en el desenvolupament personal de la persona, ajudar-la a guanyar confiança i seguretat en si mateixa. Saber i ser capaç de compartir i d'ajudar, de guanyar, de perdre i de respectar la diferència.

- *Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic.* Protecció de la salut individual i la capacitat de reconèixer els beneficis de l'activitat física a la persona i a la comunitat. Si l'escola és lloc primari d'actuació, l'educació física és l'única àrea que pot assegurar una pràctica universal, obligatòria i saludable de l'activitat motriu dels infants i dels joves en edat escolar.

Fer salut, aprendre a viure de forma saludable i millorar la qualitat de vida de les persones és la principal aportació de l'educació física a aquesta competència.

- *Competència d'aprendre a aprendre.* La capacitat d'assimilar aprenentatges per durables al llarg de tota la vida. Dóna consciència de les pròpies capacitats físiques, emocionals i organitzatives. La persona reconeix el que sap i el que li cal aprendre. Com organitzar-se per aconseguir aquests nous aprenentatges i com assolir un control eficaç de tot aquest procés és aprendre a aprendre.

Les activitats cooperatives, la presa de decisions estratègiques, l'autocrítica i el maneig dels recursos organitzatius emprats a les classes d'educació física li dóna a la persona la possibilitat de prendre consciència de les seves accions, de controlar-les i d'arribar a la metacognició.

Aprender a controlar el proceso de aprendizaje implica darse cuenta de lo que uno está haciendo o ser capaz de someter los propios procesos mentales a un examen consciente y así poderlos controlar más eficazmente. Esta consciencia de los propios procesos mentales se llama metacognición. (Nisbet i Shucksmith, 1986, p.23)

- *Competència social i ciutadana.* Les activitats físiques organitzades com una dansa, un esport o simplement un joc són el reflex del funcionament de la societat. L'acceptació de les regles són fonamentals per al funcionament col·lectiu. Tots i totes poden participar acceptant les diferències individuals i col·lectives. Gestionar la resolució de conflictes a través del diàleg, cercant l'origen del problema i prenent decisions raonades. La persona que forma part d'una societat democràtica ha de saber com triar, com actuar i fer-se responsable de les seves eleccions i decisions. L'educació física de qualitat planteja situacions reals que s'han de resoldre a partir d'aquestes premisses col·laborant activament en la formació de ciutadans responsables. És l'aportació a la competència social i ciutadana.

La sessió d'educació física adaptada a AICLE

L'estructura habitual de la sessió d'educació física (Sánchez Bañuelos, 1990), que consta de tres parts (introducció, part principal i tornada a la calma), es modifica per aconseguir una millor assimilació dels continguts lingüístics (Figura 5).

Figura 5. L'estructura de la sessió d'educació física adaptada a AICLE

<i>Fase de la sessió</i>	<i>Continguts</i>	<i>Temps aproximat per una sessió de 55 minuts</i>
Prèvia: hàbits i rutines	Recepció de l'alumnat. Entrada a vestidors. Assistència. Activació cardiovascular.	10 minuts
Inicial o introductòria	Introducció a l'activitat principal i/o revisió de les activitats de la sessió anterior.	5 minuts
Principal o d'assoliment d'objectius	Desenvolupament de les activitats principals de la sessió, variades, progressives i de curta durada.	30 minuts
Tornada a la calma o conclusió.	Activitats de suport per la integració dels aprenentatges lingüístics (<i>workbook</i>).	5 minuts
Final	Entrada a vestidors. Canvi de roba. Preparació de l'alumnat pel retorn a l'aula ordinària.	5 minuts

Totes les sessions són en llengua anglesa, sense traducció. S'utilitza constantment l'exemplificació real de la relació entre l'acció física i la parla, entre el moviment a fer i la instrucció oral. En aquest context, es produeixen de forma simultània dos tipus d'aprenentatge: el del propi moviment (l'activitat motriu) i el que s'aconsegueix a través del moviment (lingüístic, actitudinal i social).

A mesura que l'alumnat guanya confiança en la llengua se l'anima a participar en la direcció de les activitats. A través de la tècnica dels líders, que és una adaptació del Peer Tutors and Cooperative Learning (Graham, 2008), un o diversos alumnes codirigeixen les activitats amb l'ajut d'un guió en llengua anglesa de l'activitat. En aquest cas el professor/a exerceix de supervisor de la tasca.

La càrrega lectiva i els retards en els aprenentatges de l'educació física

En un programa integrat AICLE, les competències lingüístiques de l'alumnat marquen el desenvolupament de les unitats didàctiques. Aquest és un aspecte important a tenir en compte en el moment d'implementar-lo per tal de minimitzar possibles retards en els aprenentatges de l'àrea que aporta els continguts. En les conclusions de la recerca (Coral, 2008a) es comenten les causes dels retards en els aprenentatges motrius i en el temps d'activitat física real. Aquestes estan relacionades amb la major dedicació a l'explicació, a l'exemple i a la correcció. També respon a la necessitat de repetir diverses vegades la seqüència didàctica per tal d'assegurar la comprensió del missatge. En conseqüència, es planteja la necessitat d'incrementar la càrrega lectiva del programa d'educació física integrat. Al mateix temps s'ha de tenir en compte una sèrie de característiques que la diferencia d'altres àrees del currículum. Podem destacar-ne tres:

1. La seva incidència directa en la salut de les persones

Hi ha una nombrosa bibliografia sobre la relació entre l'activitat física, la salut, el sedentarisme, el sobrepès i les malalties cardiovasculars. El sedentarisme és un important factor de risc per a la salut que afecta molt especialment els països desenvolupats. Un bon programa d'exercici físic a totes les edats és de capital importància en la prevenció de diverses malalties (Vallbona, 1986). Aquest autor estableix un mínim de 30 minuts diaris d'activitat física d'intensitat moderada-vigorosa en un programa per infants de fins a 14 anys. Altres estudis conclouen que per a produir una millora de la condició física relacionada amb la salut, l'activitat física s'ha de fer tres cops o més a la setmana amb una intensitat moderada involucrant els grans grups musculars (Tercedor i López, 1999). A finals de 2007, el Ple del Parlament Europeu aprova un informe sobre la funció de l'esport a l'educació. Entre d'altres aspectes demana als Estats membres que acceptin el principi que l'horari escolar hauria de garantir al menys tres classes d'educació física per setmana, si bé hauria d'animar-se a les escoles a superar, si és possible, aquest objectiu mínim (Schmitt, 2007). És significatiu que, tot i la diferent temporalització dels estudis, les conclusions i les recomanacions són les mateixes. L'activitat física diària és indispensable per gaudir d'una bona salut a curt, mitjà i llarg termini. Si l'escola és lloc primari d'actuació, l'educació física és l'única àrea que pot assegurar una pràctica universal, obligatòria i saludable de l'activitat motriu dels infants i dels joves en edat escolar.

2. L'ambient on es desenvolupa

Les activitats d'educació física es poden desenvolupar a l'exterior o en un gimnàs. La comunicació en aquests tipus d'ambients es veu dificultada per diversos factors. A l'exterior són la dispersió, la gran quantitat d'interferències i la meteorologia, els més perjudicials. Al gimnàs, imprescindible en aquest tipus de programa, l'espai disponible i la sonorització deficient són els factors que comporten més problemes. En qualsevol cas, cal emprar estratègies per agrupar l'alumnat, aconseguir l'atenció i la proximitat suficient perquè el missatge arribi amb claredat.

3. La motivació intrínseca del moviment

La motivació és un component molt valuós per l'aprenentatge. Va ser la perspectiva d'Ausubel qui va situar els factors d'atenció i motivació com una condició imprescindible per afavorir el procés d'assimilació en l'aprenentatge. En educació física, la motivació és molt alta en l'alumnat de l'educació primària atesa la necessitat vital de moviment que tenen aquests infants. L'interès que mostren per les activitats físiques i els jocs esdevé un factor clau en l'èxit de l'educació física, i per extensió en la concepció integral de l'aprenentatge.

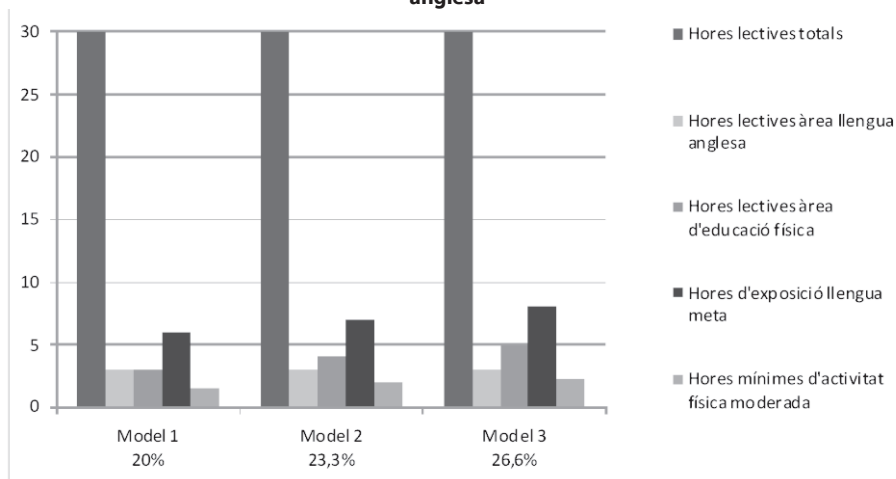
Podemos definir el interés como la expresión de una necesidad; la relación entre un sujeto que presenta necesidad vital y un objeto que puede satisfacerlo. (Lebrero en Bouché *et al.*, 1987, p.59)

La consideració d'aquestes característiques i els resultats de la recerca condueixen a la proposta de tres models d'aprenentatge integrat que afecten la càrrega lectiva i el temps d'exposició a la llengua meta.

Els models

Els models que es formulen per dur a terme un programa AICLE en educació física són tres:

- Model 1: Aprenentatge integrat de continguts d'educació física i llengua anglesa amb una càrrega lectiva de tres hores setmanals de caràcter pràctic. Aquest model compleix amb els mínims d'activitat física setmanal però no contempla els endarreriments dels aprenentatges propis de l'educació física. Es va aplicar durant el curs 2007-2008 i és la base de les conclusions de la recerca (Coral, 2008a).
- Model 2: Aprenentatge integrat de continguts d'educació física, salut i llengua anglesa amb una càrrega lectiva de quatre hores setmanals. En aquest cas ja es tenen en compte els retards en els aprenentatges propis de l'àrea deguts a l'ús de la llengua anglesa en la comunicació. És el model que s'està aplicant actualment.
- Model 3: Aprenentatge integrat de continguts d'educació física, salut i llengua anglesa amb una càrrega lectiva de cinc hores setmanals. Aquesta opció implica tres àrees del currículum: Educació física, Llengües i Coneixement del medi natural, social i cultural. Fins ara no hi ha experiències de la seva aplicació.

Figura 6. Comparativa de models d'aprenentatge integrat d'educació física i llengua anglesa

La figura 6 mostra la comparativa dels models i el seu impacte en els temps d'exposició a la llengua meta. En tots els casos, la coordinació amb l'especialista en llengua anglesa és fonamental per donar coherència al programa. El primer pas és acordar el vocabulari i expressions comunes d'ús habitual. Posteriorment cal temporitzar els diferents centres d'interès que seran el fil conductor del treball de conversa a l'aula d'anglès i les estratègies comunes que poden afavorir l'aprenentatge de la llengua. Finalment, cal acordar els criteris i els instruments d'avaluació de les dimensions comunicatives que es treballen conjuntament.

L'avaluació dels aprenentatges

Graham assenyala al menys quatre motius per dur a terme un acurat procés d'avaluació:

One reason is that assessment forces us to look carefully at every child in a class, at least for a few moments. This allows us to briefly reflect on that child and how well he is able to do on a particular assessment.

Another benefit to assessing is that assessments done in fifth or sixth grade provide an overall analysis of the success of our program. They allow a teacher to determine if her/his program is truly instructionally aligned and to answer the all-important question, am I meeting the goals and objectives for my program?

Third, when we have an assessment program in place with some recorded evidence about the progress of our students are making, we can make more informed, sounder decisions about the individual children in our program.

A fourth benefit is that assessment [...] becomes a self-imposed accountability measure. (Graham, 2008, p. 194)

L'avaluació obliga el docent a fixar-se atentament en cadascuna de les persones avaluades, durant diversos moments al llarg del programa, observar la seva evolució i ajudar l'alumnat a autoregular els seus aprenentatges. També permet valorar el grau d'èxit de l'aplicació de la seva programació. Permet contestar a una pregunta clau: s'estan aconseguint els objectius del programa? Proporciona evidències que,

degudament registrades, ajuden en la presa de decisions. Finalment esdevé una mesura autoimposada: l'autoavaluació de la pràctica docent.

L'avaluació inicial o diagnòstica

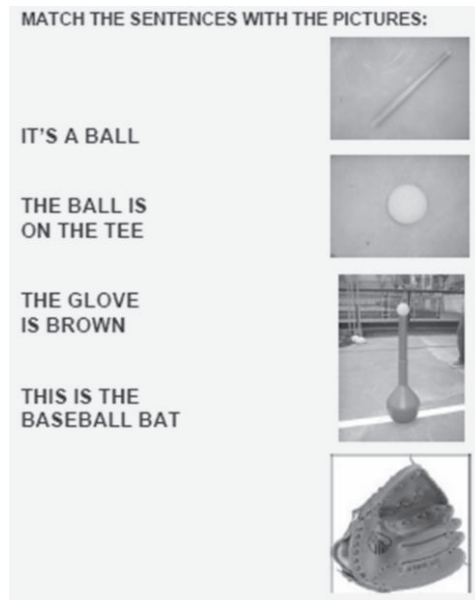
La evaluación diagnóstica inicial tiene como objetivo fundamental determinar la situación de cada alumno y del grupo-clase al inicio de un proceso de enseñanza-aprendizaje, para poderlo adecuar a sus necesidades. (Sanmartí, 1998, p.8)

En el programa *Mou-te i aprèn* es diferencia l'avaluació inicial motriu de la lingüística. Determinar el grau de comprensió oral en llengua anglesa es fonamental per adequar el grau de dificultat del discurs del professor/a. D'altra banda, cal esbrinar els coneixements previs de l'activitat motriu que es proposa en cada unitat.

En tots dos casos, s'utilitzen dues vies per obtenir la informació. Una d'elles es presenta de forma conjunta i l'altra de forma separada per a cada àmbit. Aquest conjunt d'actuacions ens donaran informació sobre el que s'anomena estructures d'acollida (Halwachs, 1975. Citat per Sanmartí, 1998, p. 11).

De forma conjunta s'utilitzen les activitats del *workbook* dissenyades amb aquesta finalitat (Figura 7).

Figura 7. Activitat d'avaluació inicial corresponent a 5è curs de primària

En aquesta activitat es recullen els coneixements previs lingüístics i dels materials bàsics de l'activitat a realitzar. En un segon pas es formulen preguntes més globals per evocar els coneixements previs del tema que es desenvoluparà: *What do you know about baseball?*

De forma diferenciada i en referència a l'activitat motriu, l'avaluació inicial es fa a través de l'observació global de les primeres tasques de cada unitat didàctica, sovint presentades en forma de joc, per tal d'ajustar o graduar (si s'escau) la dificultat. Pel

que fa a la llengua anglesa, s'utilitza una prova de comprensió oral amb resposta corporal (Coral, 2008a) per l'alumnat de 5è de primària i una prova audiovisual de *listening* contextualitzada en les activitats d'educació física per l'alumnat de 6è. Aquestes s'apliquen a l'inici de cada trimestre.

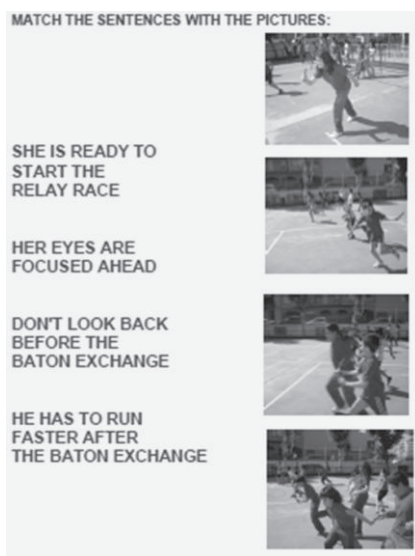
L'avaluació formativa

Así, este tipo de evaluación tiene como finalidad fundamental una función reguladora del proceso para hacer posible que los medios de formación respondan a las características del que aprende. Tiene esencialmente a identificar cuáles son las dificultades del aprendizaje, más que a considerar cuáles son los resultados alcanzados.

Por ello, en esta fase la información a obtener se debería referir especialmente a las representaciones mentales del alumno y a las estrategias que utiliza para llegar a un determinado resultado. (Sanmartí, 1998, p. 9)

L'avaluació formativa és la reguladora dels aprenentatges, pretén identificar les dificultats i ajudar a superar-les. Una avaluació d'aquest tipus ha d'estar lligada necessàriament al procés d'aprenentatge i es converteix en un instrument més, potser el més important, ja que pot determinar l'èxit o el fracàs de les accions educatives que s'apliquin.

Figura 8. Activitat d'avaluació formativa corresponent al 6è curs de primària

En educació física la utilització d'instruments d'observació (*rubrics*), l'intercanvi d'informació amb l'alumnat (*feedback*) i les eines d'autoavaluació (*self-assessment*) i avaluació per parells (*peer-assessment*), aporten informació rellevant per l'avaluació formativa. En aquest cas però, aquesta estratègia per ella mateixa resulta insuficient ja que no ens aporta prou informació sobre les dificultats en els aprenentatges lingüístics. La interacció verbal es veu dificultada per l'ús de la llengua anglesa com a únic vehicle de comunicació per part del docent. És en aquest punt on el *workbook*, com a instrument d'avaluació conceptual, lingüística i motriu (*Integrated learning assessment*), juga un important paper.

L'avaluació sumativa

La evaluación sumativa tiene por objetivo establecer balances fiables de los resultados obtenidos al final de un proceso de enseñanza-aprendizaje.

Básicamente tiene una función social de tipo calificador con la finalidad de asegurar que las características de los estudiantes respondan a las exigencias del sistema. Pero también puede tener la función formativo-reguladora de saber si los alumnos han adquirido los conocimientos que el enseñante ha previsto, y en consecuencia, si tienen los prerequisites necesarios para aprendizajes posteriores, o bien para determinar aquellos aspectos que se deberían modificar en una posterior repetición de la misma secuencia de enseñanza. (Sanmartí 1998, p.9)

El programa *Mou-te i aprèn* assumeix dues assignatures dels cursos de 5è i 6è de l'ensenyament primari: Educació física i Projecte interdisciplinar. Per tant, l'avaluació sumativa ha de diferenciar els resultats dels aprenentatges propis de l'educació física i els que corresponen al treball lingüístic integrat. Al mateix temps, el programa aporta informació rellevant que afecta cinc competències bàsiques: comunicativa, aprendre a aprendre, social i ciutadana, autonomia i desenvolupament personal i coneixement i la interacció amb el món físic.

L'avaluació sumativa es fonamenta en les informacions obtingudes durant l'avaluació formativa. Atès que el procés es du a terme de forma conjunta i la informació s'ha de lliurar de forma separada cal sistematitzar i ordenar la recollida d'informació (Figura 9).

Figura 9. Percentatges que conformen la qualificació en Educació física i el Projecte interdisciplinar

	Educació física	Projecte interdisciplinar
Proves <i>ad hoc</i> de comprensió oral i/o expressió oral en llengua anglesa		25%
Resultats globals de les escales descriptives (<i>Rubrics</i>) de resolució de problemes motrius en educació física	25%	
Resultats globals de les escales descriptives (<i>Rubrics</i>) del treball personal i col·laboratiu		25%
Resultats globals de les llistes de control d'assistència, hàbits i actituds		25%
Valoració del dossier d'aprenentatge (<i>workbook</i>) a través d'una llista de control (<i>Checklist</i>)		25%

La recerca

La recerca va ser de tipus preexperimental. No es buscava la generalització de resultats. Es pretenia experimentar una metodologia innovadora que aportés solucions a les dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera en un context determinat.

Objectius

L'objectiu era trobar la millor forma d'integrar els aprenentatges de l'educació física i la llengua anglesa. De forma més concreta, l'estudi proposava millorar la competència lingüística dels alumnes a partir de l'ús quotidià de l'anglès en les sessions d'educació física. Es plantejaven dues hipòtesis:

1. Es millorarà significativament la competència lingüística en anglès dels alumnes de primària si es fa servir la motivació intrínseca de l'activitat física i l'esport.

2. La comprensió de la llengua estrangera serà més efectiva si es relaciona directament la frase (la instrucció oral) amb l'acció física que li correspon (moviment corporal).

També es pretenia elaborar materials didàctics adequats per desenvolupar les classes d'educació física en aquesta llengua estrangera al cicle superior de primària.

La mostra

La mostra objecte d'estudi durant el curs 2007-2008 va ser de 30 estudiants de 6è d'educació primària que durant els mesos d'abril i maig de 2008 van rebre 24 sessions de 55 minuts. Eren grups naturals i no hi havia grups control. El curs 2008-2009 la població d'estudi va ser molt més extensa amb 46 estudiants de 5è d'educació primària i un total de 48 sessions de 55 minuts i 30 de 6è amb 36 sessions. La seva aplicació es va fer durant els mesos de gener a abril. En el curs 2009-2010, les hores d'immersió arriben a les 140 per a cada aula del cicle superior de primària. A la programació ja experimentada s'incorporen noves unitats didàctiques per donar resposta a la transversalitat del nou currículum.

Els instruments

S'utilitzaren diferents instruments per poder fer una triangulació i comparació dels resultats. Concretament es van utilitzar l'observació, l'enquesta, la prova oral i el grup de discussió.

L'observació

Es va realitzar una observació directa a tot el grup, sense categories prèvies. Els aspectes observats van ser la dinàmica general de les sessions i els aspectes rellevants que van sorgir. La informació recollida va permetre registrar les dificultats, reflexionar sobre la pràctica docent i extreure'n conclusions. Es va utilitzar un registre anecdotari.

L'enquesta

Es va proporcionar a tots els alumnes de 6è, abans i després de l'aplicació del programa, per tal de mesurar el seu grau de motivació. Constava de diverses preguntes tancades amb respostes d'elecció múltiple, redactades en un llenguatge entenedor per als alumnes d'aquesta edat. Les preguntes estaven formulades de manera clara per evitar confusions i en un format atractiu. Les respostes tenien un valor numèric ocult per fer possible un posterior tractament estadístic. Moments previs a la seva aplicació es va fer una breu introducció explicant l'objectiu i la importància del treball que s'estava duent a terme.

La prova oral

Per mesurar els resultats dels aprenentatges es va dissenyar una prova oral amb resposta corporal. En l'espai habitual de realització de les activitats es van distribuir diferents materials (pilotes, cons, cordes, etc.) que podien (o no) ser els objectes a utilitzar en les ordres verbals. El format de les proves, el procediment i les ordres verbals en el *pretest* i el *postest* van ser idèntics per a cadascuna de les unitats de programació. La figura 10 correspon al *pretest* de la UP de nom *Flag-football* i la 11 al *postest* de la UP anomenada *Fitness*.

Figura 10. Registre *pretest* UP *Flag-football*

		PRETEST – UP «FLAG-FOOTBALL»				
		VALOR	1	2	3	4
CODI ALUMNAT	DESCRIPCIÓ DE LA RESPOSTA FÍSICA/INSTRUCCIÓ A DONAR		No reacciona	Reacciona de forma incorrecta	Dubta i reacciona correctament	Reacciona correctament sense dubtar
	Grip the ball and split the fingers					
	Take the ball and run					
	Throw the ball to your partner					
A1						

Figura 11. Registre *postest* UP *Fitness*

		POSTEST – UP «FITNESS»					
		VALOR	1	2	3	4	
CODI ALUMNAT	DESCRIPCIÓ DE LA RESPOSTA FÍSICA/INSTRUCCIÓ A DONAR		No reacciona	Reacciona de forma incorrecta	Dubta i reacciona correctament	Reacciona correctament sense dubtar	RESULTAT
	Move your head up and down						
	Rotate your shoulders backwards						
	Place your hands on the floor						
A1							

L'instrument de registre dels resultats de la prova oral va ser un engranat de doble entrada amb una escala descriptiva. En les files hi constaven els codis dels alumnes (X1...X30) juntament amb les ordres d'acció motriu, i en les columnes, la classificació de les respostes corporals esperades. El procediment per a les proves orals va ser a través d'ordres directes simples en llengua anglesa que implicaven una acció motriu concreta a realitzar. A cada alumne, i de forma aïllada del grup, assegurant la distància suficient per evitar interferències, se li donaven sis instruccions directes en llengua anglesa relacionades amb l'execució de l'activitat. L'ordre de les instruccions era aleatòria per evitar respostes per imitació. La resposta corporal que es produïa es registrava a la cel·la corresponent assignant-li el valor numèric predefinit. També es va organitzar un grup de discussió focalitzada per tal de poder confirmar els resultats.

El tractament estadístic

Es van tractar gràficament i estadística les dades recollides en els *pretest* i *postest* de les proves orals i de l'enquesta. Les dades resultants es van representar gràficament i es van expressar les mesures de centralitat, de dispersió i les proves de comparació de mitjanes per dades aparellades. La informació obtinguda es va triangular amb les conclusions d'un petit grup de discussió focalitzada i el registre anecdotari.

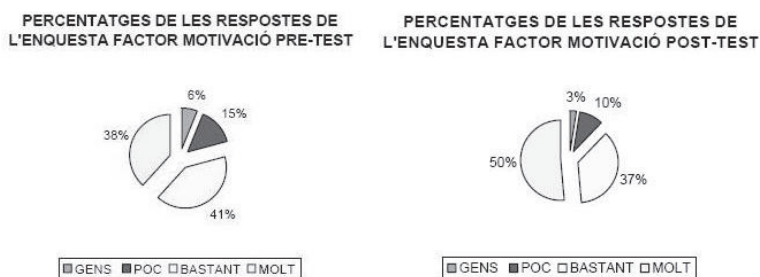
Els resultats

L'anàlisi dels resultats de la recerca (Coral, 2008a) mostra que l'educació física és un vehicle excel·lent per millorar la competència comunicativa en llengua anglesa. Les

claus són aprofitar la motivació intrínseca de l'activitat física i l'esport juntament amb l'aplicació de les tècniques d'ensenyament adequades. Per assegurar que la motivació es manté constant, la seqüenciació dels continguts ha de tenir en compte la dificultat del discurs necessari per desenvolupar-los.

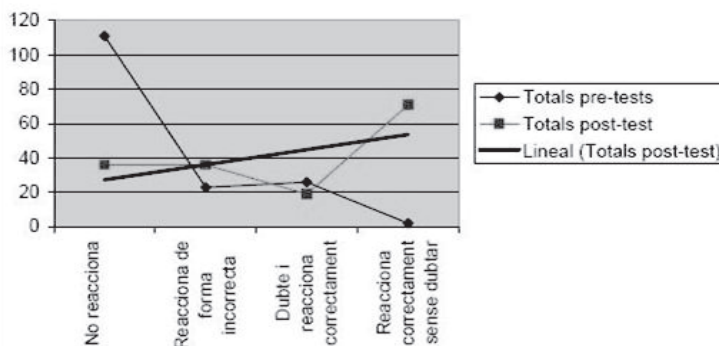
La comparativa de percentatges dels resultats obtinguts del factor motivació que mostra la figura 12 es prou significativa. Un percentatge molt alt de l'alumnat (79%) es mostra inicialment bastant o molt motivat per l'experiència. Al final de l'aplicació del programa el percentatge augmenta a un 87%, cosa que permet validar la primera hipòtesi.

Figura 12. Comparativa de resultats del factor motivació

Els resultats de les proves orals amb resposta corporal es mostren en el gràfic de la figura 13. Està expressat en les xifres absolutes relatives a tot el grup. La quantitat màxima total que es podia produir era de 180 respostes. Es pot observar el canvi que es produeix en el nombre d'instruccions orals que no obtenen resposta corporal en el *pretest* (*No reacciona*) i que es redueixen en un terç en el *postest*. Alhora es produeix un canvi significatiu en el nombre de respostes corporals on l'alumnat reacciona correctament sense dubtar i que permet confirmar la segona hipòtesi.

Figura 13. Resultats de la prova oral amb resposta corporal

En síntesi es pot dir que la combinació de l'enfocament AICLE (Coyle, 2006) amb la metodologia directiva en educació física (Sánchez Bañuelos, 1990), complementada amb estratègies d'aprenentatge cooperatiu, s'ha mostrat molt eficient per millorar l'aprenentatge de l'anglès. La motivació també augmenta. Els infants es divertei-

xen amb les activitats d'ensenyament-aprenentatge de la llengua anglesa a través del moviment i s'aconsegueix una millora notable dels aprenentatges. La confirmació de la hipòtesi de treball obre una nova i interessant via de recerca en el camp de l'educació física i l'aprenentatge integrat de continguts de les llengües estrangeres.

Referències

- Asher, J. (1982) *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Nova York, Pergamon Press.
- Bouché, H.; García, L.; Lebrero, M.P.; Marín, R.; Martín, M.T.; Novo, M.; Pérez, G. (1987) *Teoría de la educación. Temas actuales*. Madrid, UNED.
- Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2007) *Síntesi de resultats. Competències bàsiques CB10. Curs 2006-2007. Àmbit lingüístic*. Disponible a: <http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/cb%2010.2007.pdf> [accés: 29.03.2011].
- Coral, J. (2008a) *Mou-te i aprèn. Aprenentatge integrat de continguts d'educació física, salut i llengua anglesa*. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Disponible a: <http://phobos.xtec.es/sgfprp/resum.php?codi=1805> [accés: 01.03.2011].
- (2008b) *Mou-te i aprèn. Aprenentatge integrat de continguts d'educació física, salut i llengua anglesa. Workbook*. Sant Esteve Sesrovires, A3 Editorial.
- Coyle, D. (2006) «Developing CLIL: Towards a theory of practice. CLIL in Catalonia from Theory to Practice». *APAC Monogràfic*, 6, p. 5-29.
- (2007) «Content and Language Integrated Learning: Towards a Connected Research Agenda for CLIL Pedagogies». *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 10 (5), 543 – 562. Disponible a: <http://dx.doi.org/10.2167/beb459> [accés 10.02.2010].
- De Courcy, M. (2002) *Immersion Education Down Under*. The ACIE Newsletter, 5 (3). Disponible a: http://www.carla.umn.edu/immersion/acie/vol5/may2002_downunder.html [accés 10.02.2011].
- Deller, S.; Price, C. (2007) *Teaching Other Subjects Through English*. Oxford, Oxford University Press.
- Departament d'Educació (2007) *Currículum i organització*. Direcció General de l'Educació Bàsica i el Batxillerat. Educació primària - Currículum. Disponible a: <http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/index.php?module=P%E0gines&func=display&pageid=2> [accés: 10.09.2010].
- (2009) *Currículum d'Educació Primària*. Barcelona, Generalitat de Catalunya.
- Galloway, A. (1993) *Communicative Language Teaching: An introduction and sample activities*. Center for Applied Linguistics. Disponible a: <http://www.cal.org/resources/digest/gallow01.html> [accés: 12.03.2011].
- Graham, G. (2008) *Teaching Children Physical Education. Becoming a Master Teacher*. Champaign, IL, Human Kinetics, Inc.
- Hewitt, E.; Linares, P. (1998-1999) «Actividad psicomotriz en el aprendizaje del inglés para niños». *Revista Española de Lingüística Aplicada*, 13, p. 189-206.
- Institut d'Estudis Catalans (1995) *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona, Edicions 62.

- Marsh, D. (2000) *Using languages to learn and learning to use languages*. Finland, University of Jyväskylä.
- Massana, J. (2007) *Let's teach in English. Creació de material didàctic en anglès per a l'ensenyament d'altres matèries*. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Disponible a: <http://www.xtec.es/sgfp/llicencies/200607/memories/1696m.pdf> [accés: 10.03.2011].
- Mohnsen, B.S. (2003) *Teaching middle school physical education*. Champaign, IL, Human Kinetics, Inc.
- Montañez, M.; Mariscal A.; López, I. (2002) «Retos. Nuevas perspectivas en Educación Física, Deporte y Recreación». *Federación Española de Asociaciones Docentes de Educación Física*, 1, p. 29-36.
- Mosston, M.; Ashworth, S. (1986) *Teaching Physical Education*. Columbus, OH, Merrill.
- Nisbet, J.; Shucksmith, J. (1986) *Estrategias de aprendizaje*. Madrid, Santillana.
- Obervy, L.Y.; Post, B.; Newman, D. (2005) *Interdisciplinary Learning Through Dance*. Champaign, IL, Human Kinetics, Inc.
- Reñé, J. (2006) *Let's do some Physical Education in English*. Departament d'Educació. Disponible a: <http://www.xtec.cat/~jrene5/> [accés 18.03.2011].
- Sánchez Bañuelos, F. (1990) *Bases para una didáctica de la educación física y el deporte*. Madrid, Gymnos.
- Sanmartí, N. (1998) «La evaluación de los aprendizajes», a Gairín, J. i Sanmartí, N. [ed.] *La evaluación institucional*. Argentina, Ministerio de Educación.
- Schmitt, P. (2007) *Informe sobre la función del deporte en la educación*. Bruselas, CE. Parlamento Europeo. Comisión de Cultura y Educación.
- Tercedor, P.; López, B. (1999) «Validació d'un qüestionari d'activitat física habitual». *Apunts d'Educació física i Esports*, 58, p. 68-72.
- Universidad Pública de Navarra (1997) «La enseñanza de contenidos a través de una lengua extranjera». Disponible a: <http://www.unavarra.es/tel21/> [accés: 22.10.2010].
- Vallbona, C. (1986) «El ejercicio como modalidad terapéutica de interés en medicina primaria». *Apunts de medicina de l'esport*, 23 (87), p. 5-14.
- Zabala, A. (2008) «L'aprenentatge per competències: del currículum a l'aula, un repte per la tecnologia». Disponible a: <http://www.xtec.cat/practicomp/aprendre/mirades/zabala1.htm> [accés: 29.02.2011].

El aprendizaje del inglés a través de la educación física: el programa 'Mou-te i aprèn'

Resumen: El programa *Mou-te i aprèn* de aprendizaje integrado de contenidos de educación física y lengua inglesa se inició durante una licencia de estudios concedida por el *Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya* el curso 2007-2008. El objeto de estudio de la investigación es la relación entre la educación física y el aprendizaje de la lengua inglesa. Se utiliza el enfoque educativo AICLE para la enseñanza-aprendizaje de la lengua inglesa. En relación a la educación física se fundamenta en la metodología de instrucción directa: global pura, análisis progresivo y análisis secuencial, complementada con estrategias de aprendizaje cooperativo. La educación física es una forma diferente y excelente de aprender el lenguaje. La combinación de las diferentes metodologías y técnicas resultan muy efectivas para mejorar el lenguaje, la motricidad y la salud al mismo tiempo.

Palabras clave: innovación, investigación, educación física, lengua inglesa, motivación, AICLE

L'apprentissage de l'anglais au travers de l'éducation physique : le programme 'Mou-te i aprèn'

Résumé : L'objet d'étude de cet article est la relation entre l'éducation physique et l'apprentissage de la langue anglaise, grâce à la perspective éducative *Content and Language Integrated Learning* (CLIL), concrétisée dans le programme *Mou-te i aprèn*. En ce qui concerne l'éducation physique, elle est fondée sur la méthodologie d'instruction directe, globale, pure, d'analyse progressive et d'analyse séquentielle, complétée par des stratégies d'apprentissage coopératif. L'éducation physique est une manière différente et excellente d'apprendre la langue. La combinaison des différentes méthodologies et techniques est tout à fait effective pour améliorer la langue, la motricité de même que la santé.

Mots-clés : innovation, recherche, éducation physique, langue anglaise, motivation, CLIL

English language acquisition through physical education: the 'Mou-te i aprèn' programme

Abstract: The aim of this article is to explore the relationship between physical education and learning the English language through the CLIL (Content and Language Integrated Learning) approach, implemented through the *Mou-te i aprèn* ['Move yourself and learn'] programme. With regard to physical education it is based on the methodology of direct instruction: pure global, progressive analysis and sequential analysis, supplemented with cooperative learning strategies. Physical education is a different, effective way to learn the language. The combination of different methodologies and techniques is very effective in improving language level, motricity and health.

Key words: innovation, research, physical education, English language, motivation, CLIL